दिभक्षणनिषेधो यथा "शुक्तं पर्युषितोच्छिष्टं श्वस्पृष्टं पतितेक्षितम्। उदक्यास्पृष्टसंघुष्टं पर्य्याचान्तञ्च वर्जयेत्" गरुड़पु० "यातयामं गतरसं पूति पर्युषितञ्च यत्। उच्छिष्टमपि चामेध्यं भोजनं तामसप्रियम्" गीता। "शुक्तं पर्युषितञ्चैव शूद्रोच्छिष्टन्तथैव च" मनुः। अत्र प्रतिप्रसवः पर्युषितं रात्र्यान्तरितं तत्तु स्नेहाक्तं भक्ष्यमाह मनुः "यत्किञ्चित् स्नेहसंयुक्तं भक्ष्यभोज्यमगर्हितम्। तत् पर्युषितमप्याद्यं हविःशेषञ्च यद्भवेत्" विशेषमाह सएव "चिरसंस्थितमप्याद्यं सुस्नेहाक्तमपि द्विजैः" श्राद्धत० "मन्त्राभिमन्त्रितं शस्तं न च पर्युषितं नृप!। अन्यत्र फलशाकेभ्यः शुष्कशाकालिकात्ततः। तद्वद्दरिद्राभ्यस्तु गुड़पक्वेभ्य एव" आह्निक० "ग्रहे पर्युषितञ्च यत्" स्मृत्युक्तनिषेधविषये प्रतिप्रसवः उपरागशब्दे दृश्यः।

पर्य्यूहण न० परि+ऊह-भावे ल्युट्। परिसमूहने अग्नेः समन्तान्मार्जने कात्या० श्रौ० ८।५।३५

पर्य्येषणा स्त्री परितस्तर्कादिना एषणा परीक्षा। १तर्कादिना पदार्थपरीक्षायाम् २अन्वेषणायाञ्च अमरः। परि+एषि-भावे ल्युट्। पर्य्येषण ब० तत्रार्थे। क्तिन्। पर्य्येष्टि स्त्री तत्रार्थे।

पर्य्येहि त्रि० परि+आ+ईह-इन्। समन्ताच्चेष्टाकारके स्त्रियां शार्ङ्गरवा० ङीन्। कृदिकारान्तत्वेन ङीपः प्राप्तावपि नित्स्वरार्थं ङीनोविधानम्।

पर्व पूर्त्तौ भ्वा०पर०सक०सेट्। पर्वति अपर्वीत्। पपर्व।

पर्वक न० पर्वणा कायति कै-क। ऊरुसन्धौ (आँटु)शब्दच०

पर्वका(र)रिन् त्रि० अपर्व पर्व तत्तुल्यक्रियं करोति कृ-अण् णिनि वा। धनलोभादिना अपर्वदिने पर्वोक्तकर्मकारिणि

पर्वगामिन् पु० पर्वसु गच्छति स्त्रियं गम+णिनि। पर्वकाले स्त्रीगमनकारिणि पर्वशब्दे तत्र स्त्रीगमननिषेधो दृश्यः

पर्वण पु० १राक्षसभेदे भा०व० २३४अ०। पर्व पूर्त्तौ करणे ल्युट्। २पूर्त्तिकरणे स्त्रियां ङीप् सा च ३पौर्णमास्याम्। "चन्द्रस्येवोदये प्राप्ते पर्वण्यां सरितां पतिः" हरिव० १५२ अ०। पर्वणि सन्धौ जाता अण् संज्ञापूर्वकत्वात् न वृद्धिः ङीप्। सुश्रुतोक्ते ४सन्धिगतरोगभेदे स्त्री "ताम्रा तन्वी दाहशूलोपपन्ना रक्ताज्ज्ञेया पर्वणी वृत्तशोफा"। [सुश्रुतः।

पर्व(णी)णिका स्त्री पर्वणी+स्वार्थे क। पर्वगतरोगभेदे

पर्वत पु० पर्व-अतच्, पर्वाणि भागाः सन्त्यस्य त वा। १गिरौ अमरः दानार्थं कल्पिते पर्वताकारे २धान्यादिशैलदशके ३मुनिभेदे कश्यपात् नारदश्चैव पर्वतोऽरुन्धती तथा" तस्य नारदसोदरत्वमुक्तम्। भा०शा० ३०अ० तु तस्य नारदभागिनेयत्वमुक्तम् तच्च कपिवक्त्रशब्दे १६७६ पृ० दर्शितम्। कल्पभेदादविरोधः। ४मत्स्यभेदे (पावदा) ५वृक्षे ६शाकभेदे च मेदिनिः। ७गन्धर्वभेदे भा०आ० १८७अ०। धर्मस्य पुत्रे साध्यायां जाते ८देवभेदे मत्स्यपु० २०४अ०।

सुमेरोः पूर्वे पर्वता यथा "शीताक्तश्चक्रमुञ्जश्च कुलीरोऽश्वश्च कङ्गवान्। मणिशैलोऽथ वृषवान् महानीलो भवाञ्चलः। सुबिन्दुः मन्दरो वेणुः सुमेषो निमिषस्तथा। देवशैलस्य पूर्वेण मन्दरश्च महाञ्चलाः सुमेरोः दक्षिणे पर्वता यथा "त्रिकूटः शिखराद्रिश्च कलिङ्गोऽथ सतर्कुकः। रुचकः सानुमांश्चैव ताम्रकोऽथ विशाखवान्। श्वेतोदरः समलयो वसुधारश्च रत्नवान्। एकशृङ्गो महाशैलो गजशैलः पिशाचकः। पञ्चशैलोऽथ कैलासो हिमवांश्चाञ्चलोत्तमः। इत्येते दक्षिणे पार्श्वे मेरोः प्रोक्ता महाञ्चलाः"। सुमेरोः पश्चिमे पर्वता यथा "सुचक्षुः शिशिरश्चैव वैदूर्य्यः पिङ्गलस्तथा। पिञ्जरोऽथ तथा भद्रः सुरसः कपिलो मधुः। अञ्जनः कुक्कुटः कृष्णः पाण्डुरश्चाचलोत्तमः। सहस्रशिखरश्चाद्रिः पारिपात्रः सशृङ्गवान्। पश्चिमेन तथा मेरोर्विष्कम्भात् पश्चिमाद्बहिः। एतेऽचलाः समाख्याताः शृणुष्वातस्तथोत्तरान्"। सुमेरोरुत्तरे पर्वता यथा "शङ्खकूटोऽथ ऋषभो हंसनाभौ तथाचलौ। कपिलेन्द्रस्तथा शैलः सानुमान्नील एव च। शतशृङ्गः स्वर्णशृङ्गः पुन्नाको मेघपर्वतः। विराजाख्यो वराहाद्रिर्मयूरो रुचिरस्तथा। इत्येते कथिता ब्रह्मन्मेरोरुत्तरतो नगाः" मार्कण्डेय पु०।

श्रेष्ठपर्वता विंशतिर्यथा "हिमवान् हेमकूटश्च निषधो नीलपर्वतः। श्वेतश्च शृङ्गवान् मेरुर्माल्यवान् गन्धमादनः। महेन्द्रो मलयः सह्यः शुक्तिमानृक्षमानपि। विन्ध्यश्च पारिपात्रश्च कैलासो मन्दरस्तथा। लोकालोको महांस्तेषु तथैवोत्तरमानसः। एते विंशतिर्विख्याताः पर्वतास्तस्थुषांवराः"। गिरीणां सपक्षत्व तच्छेदनकथा यथा "ततोऽद्रयो जातपक्षा विष्णोश्चैव तु मायया। प्रस्थिता मेदिनीं त्यक्त्वा यथापूर्वं निवेशिताः। तत्स्थानममुराणान्तु धात्रादिष्ट गत्वा-